

חמורה עבודה זרה, שכל המודה בה ככופר בכל התורה כולה. דכתיב בעבירת עבודה זרה: וכי תשגו ולא תעשו "את כל המצוות" האלה.

אבל לחלל שבתות בפרהסיא — לא!

אמר מתרץ רב נחמן בר יצחק: הא דאמר רב הונא דהוי מומר, לאו לכל התורה הוא מומר. אלא רק לענין ליתן רשות [שאומר: רשותי "קנויה" לך, ומתיר לטלטל כביטול רשות] ולבטל רשות [שאומר רשותי "מבוטלת" לך] בשבת.

שכשהוא מחלל שבתות בפרהסיא, אינו יכול להיות נתן רשות ומבטל רשות.

וכדתניא, דכשאינו מחלל שבתות "בפרהסיא" הרי זה מבטל רשות:

דתניא: ישראל שהוא מומר [לכל התורה כולה — גאון יעקב], אבל משמר שבתו בשוק ומחללו רק בצנינעא, מבטל רשות.

שאינו משמר שבתו אפילו בשוק, אינו מבטל רשות!

מפני שאמרו: רק ישראל נוטל רשות. כלומר: אפשר להקנות או לבטל לו רשות, ואילו בנכרי — עד שישכיר הנכרי את רשותו לישראל.

ומומר לחלל שבתות בפרהסיא דינו כנכרי.

כיצד מבטל הישראל רשותו?

ההוא גברא דנפק שהיה נוהג לצאת בשבת לרשות הרבים, [והיה רגיל בכך — ריטב"א] בחומרתא דמדושא, קשר של בושם ממיני הבשמים, ומשאוי הוא, ואינו תכשיט אדם שיהיה מותר לצאת בו.

כיון דחזייה ההוא גברא לרבי יהודה נשיאה — כסייה. משראה לרבי יהודה הנשיא, כיסהו.

אמר רבי יהודה נשיאה: כיון שכיסהו בראותו אותי, הרי אינו נחשב כמחלל שבת בפרהסיא. וכגון זה: מבטל רשות לרבי יהודה. (51)

אמר רב הונא: איזהו ישראל מומר? זה המחלל שבתות בפרהסיא. ומשעשה כן, חשיב כמומר לכל התורה כולה, וכל דין מומר בו.

אמר ליה רב נחמן: ממה נפשך תיקשי, כמאן קאמרת לה?

אי כרבי מאיר, דאמר בעלמא: חשוד לדבר אחד חשוד לכל התורה כולה.

אפילו באחד מכל שאר איסורין שבתורה, נמי!

ואי כרבנן?

האמרי: חשוד לדבר אחד לא הוי חשוד לכל התורה כולה,

טו-ב ע"ד דהוי מומר לעבודת כוכבים — שהעובר עליה חשוד על כל התורה, דאמר מר:

מלבוש ולא דרך משאוי, ואף דאינו אלא איסור דרבנן, מכל מקום אינו מבטל רשות אם היה

מאיר, ופרכינן מרבי מאיר ארבי מאיר. 51. וכתב הריטב"א: ההוא גברא הוציאו דרך

אומר לו: רשותי "קנויה" לך, רשותי "מבוטלת" לך. ואז קנה השני, ואין צריך לזכות בקנין סודר, כיון דהוא רק סילוק רשותא בעלמא, שמסלק עצמו מרשותו כדי שלא יאסור עליהם — משנה ברורה.

רב אשי משני ואמר: לעולם רב הונא לכל דבר חשיב ליה מומר, ולא דוקא לענין ביטול רשות דשבת. ולעולם סבירא ליה כרבנן דחשוד לדבר אחד אינו חשוד לכל התורה כולה. אלא דשבת שאני, דמילתא דרב הונא כי האי תנא הוא, דחמירא עליה שבת כעבודה זרה. וכשם שהמומר לעבודת כוכבים הרי הוא מומר לכל התורה כולה, כך המומר לחלל שבת.

ברתניא דאיכא תנא דסבר הכי:

כתיב: דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם אדם כי יקריב מכם קרבן לד' מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן תקריבו את קרבנכם.

ודרשינן: **מכם** [מקצתכם] ולא כולכם מקריבים קרבן — פרט למומר.

וכיון דכתיב דבר אל "בני ישראל" — **מכם**, למדנו:

בכם — בבני ישראל — חלקתי בין מומר לשאינו מומר, ולא באומות. ומקבלין קרבן מכולן ואפילו מן המומרין.⁽⁵²⁾

"מן הבהמה" — להביא בני אדם רשעים הדומין לבהמה, שאינה מכרת את בוראה.

מכאן אמרו: מקבלין קרבנות של נדבה מפושעי ישראל [מפרש לה לקמן] כדי שיחזרו בתשובה, שאם לא נקבל מהם ודחינן להו בידי, שוב אינם חוזרים בתשובה. חוץ מן המומר, והמנסך יין לעבודה זרה, והמחלל שבתות בפרהסיא.

ומפרשינן תחילה לברייתא, והדר מייתינן מינה סייעתא:

הא גופא קשיא.

אמרת: מכם ולא כולכם — להוציא את המומר.

והדר תני: מקבלין קרבנות מפושעי ישראל, והרי מומר הוא!?

הא לא קשיא.

רישא — דממעטינן מומר — מיירי במומר לכל התורה כולה.

מציעתא — דקתני דמקבלין קרבנות מפושעי ישראל — במומר לדבר אחד.

והשתא מייתינן מהאי ברייתא דמומר לשבת כמומר לעבודה זרה.

דהא אכתי תיקשי ברייתא. אימא סיפא:

חוץ מן המומר והמנסך יין.

והאי מומר דסיפא — היכי דמי?

מוציאו בפרהסיא.

ובתורת חיים כתב: דחינן מהכא, דלא חשיב מומר בפרהסיא, רק כשעושה כן בפני אנשים חשובים. שהרי אדם זה חילל שבת ברשות

הרבים, ונמנע מלחלל בפני רבי יהודה נשיאה, ולא מיקרי מומר לחלל שבתות בפרהסיא.

52. שהרי הנכרים נודרים נדרים ונדבות כישראל,

ואם נתנו שאר בני החצר לו את רשותן בחצר — הוא מותר להוציא מביתו לחצר, שהרי רשות אחת היא, מאחר שנתנו לו רשותן.

והן אסורין להוציא, בין מביתם לחצר, לפי ששני רשויות הן, ובין מביתו של השוכח אל החצר, אף שרשות אחת היא. ובגמרא מפרש טעמא.

היו השוכחים שנים, ונתנו שאר בני החצר לשניהם את רשותן בחצר — אסורין אלו השוכחים זה על זה מלהוציא לחצר.

מפני שהחצר של שניהם, והבתים מיוחדין כל בית לבעליו, ואין מוציא מרשות המיוחדת לו, לרשות שלו ושל חבירו.

וחזורת המשנה ומבארת המשנה: שאחד נותן רשות ומתיר לשאר בני החצר, ואם רצו, האחד נוטל רשות ומתיר לעצמו.

אבל שנים נותנין רשות שלהם לאחרים ומתירין לשאר בני החצר, ואין נוטלין רשות. שאין מועלת לשנים נטילת רשות משאר בני החצר כדי להתיר.

[ובגמרא מפרש מאי קא משמע לן בחזרה זו].

ב. מאימתי, מתי הוא הזמן בו נותנין רשות בני החצר?

בית שמאי אומרים: מבעוד יום, ולא בשבת.

אי מומר לכל התורה — היינו רישא דברייתא. דקתני שאין מקבלין מן המומר, ולמה לי תרתי?

ואי מיירי סיפא במומר לדבר אחר — קשיא מציעתא, דקתני בה: מקבלין נדבות מפושעי ישראל.

אלא לאו, הכי קאמר: חוין מן המומר לנסך יין לעבודה זרה, דהיינו מומר לעבודה זרה, ולחלל [או מומר לחלל] שבתות בפרהסיא, דהני תרי, כמומרים לכל התורה דמו.

אלמא, חזינן דהאי תנא דברייתא סבירא ליה: עבודה זרה ושבת כי הדדי נינהו. והמומר להם כמומר לכל התורה כולה.

ומסקינן: שמע מינה!

מתניתין:

א. אנשי חצר, ששכח אחד מהן ולא עירב, וביטל להן את רשות חצירו — הרי ביתו של השוכח — אסור מלהכניס ולהוציא, לו [לשוכח] ולהם [לשאר בני החצר].

שהרי החצר של שאר בני חצר היא, וביתו — שלא ביטל להם — שלו הוא. ולפיכך אסור לכולם להוציא מביתו לחצר.

וביתם שלהם — מותרין להכניס ולהוציא לו ולהם, שהרי עירבו, והבתים עם החצר הכל רשות אחת היא.

מיעוטא לגמרי, דהא לא כתיב "מן האדם" ולא כל האדם, למדנו שאף מומרין נודרין — רש"י חולין ה. א.

כדמרבין בחולין דף יג ב מקרא דכתיב [ויקרא כ"ג] "איש איש מבית ישראל אשר יקריב קרבנו לכל נדריהם ולכל נדבותם", ודרשינן "איש" יתירא לרבות נכרים. וכיון דהתם לא כתיב

ובית הלל אומרים: [אף — הר"ב] משחשיכה.

[כדמפרש פלוגייתו בגמרא בסוף, קודם המשנה הבאה].

ג. מי שנתן רשותו, ואחר כך הוציא מביתו אל הרשות שביטל, בין שהוציא בשוגג ובין במזיד הרי זה חוזר ואוסר על בני החצר. שהרי חזר ולקח רשותו, וחזר בו מביטולו.

[ולעיל בגמרא דף סח ב פליגי בה אמוראי, אם אף בשוגג הטעם הוא משום שחזר ולקח רשותו. או שהטעם הוא שגזרו שוגג אטו מזיד], דברי רבי מאיר.

רבי יהודה אומר: אם במזיד הוציא, אוסר, שהרי חזר בו מביטולו. אבל בשוגג אינו אוסר!

גמרא:

שנינו במשנה: אנשי חצר ששכח אחד מהן ולא עירב, ביתו אסור מלהכניס ולהוציא לו ולהם, ושלהם מותרין לו ולהם:

ודייקין: :: ביתו הוא דאסור לשאר בני החצר להוציא ממנו לחצר.

הא חצירו שריא!

כלומר: הא להוציא מבתי שאר בני החצר לחצר [שהיתה] שלו — שריא להם, וכדקתני במתניתין: ושלהם מותרין לו ולהם.

היכי דמי?

אי דביטל את כל רשותו שיש לו כאן, הרי ביטל להם גם את רשות ביתו. ואם כן, ביתו אמאי אסור להם להוציא ממנו לחצר?

ואי דלא ביטל כלל, חצירו — להוציא אליו מבתיהם — אמאי שריא? והרי אף שלו היא, ואילו ביתם מיוחד רק להם, והוי הוצאה מרשות אחת לרשות אחרת?!

ומפרשינן: הכא במאי עסקינן, כגון שביטל והזכיר בביטולו רק את רשות חצירו, ולא ביטל בהדיא אף רשות ביתו.

וקא סברי רבנן דמתניתין: המבטל רשות חצירו — רשות ביתו לא ביטל!

כלומר: אינה מתבטלת מאליה, משום דהוי בית בלא חצר [על פי ריטב"א לעיל דף כו ב].

והטעם: משום דדייר איניש בבית גם בלא חצר!

כלומר: יש שם דירה על בית גם אם אין לבית שימוש בחצר, ולכן לאסור להוציא ממנו.

ופליגי ארבי אליעזר — דלעיל דף כו ב — הסובר שהמבטל רשות חצרו — רשות ביתו נמי ביטל.

שנינו במשנה: ושלהן מותר לו ולהן:

והוינן בה: מאי טעמא מותר אף לו להוציא מבתיהם לחצר, ולא אמרינן דהוי כחוזר ומחזיק ברשותו שביטל, כי היכי דאמרינן במתניתין, שאם הוציא מביתו, הוי כחוזר ומחזיק ברשותו?

ומשינינן: משום דהוי אורח לגבייהו!

כיון שמביתו אינו מוציא, אלא רק מביתם, אין זה כחוזר ומחזיק ברשותו, אלא כשאר אורחין של בני החצר שמוציאין מביתם

לחצר. (53)

שנינו במשנה: **נתנו לו רשותך, הוא מותר והן אסורין**.

ותמהינן אהא דתנן שהן אסורין להוציא אף מביתו לחצר.

והרי רשות אחת היא?!

ואי משום דעל ידי שמוציאין לרשות שביטלו הרי חזרו והחזיקו ברשותם, נהוי **אינהו לגביה שיחשבו הם לגביו כי כאילו הם אורחין** שלו המתאכסנים בביתו ומוציאין מביתו לחצר. כמו שאם ביטל הוא את רשותו, מותר הוא להוציא מבתיהם לחצר כאילו הוא אורח שלהם?!

ומשנינן: חילוק יש בין שביטל אחד לחמשה אנשים, שהם רבים, לבין רבים שביטלו לאחד.

כי חד **לגבי חמשה הוי אורח**. אבל **חמשה לגבי חד לא הוי אורח**.

ואם הם משתמשים בחצר, הרי אף על גב שאין מוציאין מבית שלהם, אלא רק מהבית שלו, הוה ליה "משקל רשותא" ונתבטל הביטול.

ומניחה הגמרא עתה כי הא דתנן במתניתין: "נתנו לו רשותך" — ארישא קאי, שאחר שביטל הוא להם את רשותו, חזרו הם ונתנו לו רשותך.

והוינן בה: **שמע מינה כי מבטלין לזה, וחוזרין ומבטלין לזה**.

ותיקשי מהכא, לשמואל דאמר לעיל דף סח, אין מבטלין וחוזרין ומבטלין — ריטב"א?!
ודחינן: **ממתניתין ליכא למשמע מינה**.

אלא **כפי קאמר: נתנו הם לו את רשותן מעיקרא**, ולא ביטל הוא להם את רשותו — **הוא מותר והן אסורין**.

שנינו במשנה: **היו השוכחין שנים וביטלו להן רשות — אסורין זה על זה**:

ותמהינן: **פשיטא**, דהא לא עדיף השתא, מאשר אילו היו מתחלה רק שנים אלו, שהיו אסורין זה על זה?!

ומשנינן: **לא צריכא**, אלא היכא דהדר חד **מינייהו** [מהשוכחים], אחר שביטלו שאר בני החצר להם את רשותם — **ובטיל ליה לחבריה**, הן את רשותו שלו, והן את חלקו ברשות שנתבטלה להם משאר בני החצר.

מחו דתימא, שעתה **לישתרי**, יהיה מותר לחברו להוציא מביתו לחצר, שמעתה החצר מיוחדת רק לו לבדו.

קא משמע לך, דאסור!

וטעמא: כי רשות שהיתה שלו מעיקרא הוא יכול לבטל לחברו. אבל רשות שנתבטלה לו משאר בני החצר ולא זכה בה הוא אינו יכול לבטל לחבירו.

וטעמו של דבר: **דכיון דכתחילה, בעידנא דבטיל לגביה רשות שאר בני החצר, לא הוה ליה, לזה שמבטל עתה רשותו לחבירו**.

לחצר, חשבינן ליה כאורח, ראה שם. ובחזון איש סימן פ"א סעיף קטן ט"ז כתב לא כן.

53. וכתב הגאון יעקב: אם ביטל בין רשות חצירו ובין רשות ביתו, אפילו מוציא מביתו שלו